

Voorbeeldreglement WOR-Kamer Zoals laatstelijk gewijzigd op 21 augustus 2014

Algemene toelichting

1. Inleiding

De Wet op de ondernemingsraden (WOR) schrijft in artikel 8 voor dat een OR een reglement moet maken waarin de onderwerpen worden geregeld die bij of krachtens de WOR ter regeling aan de OR zijn opgedragen of overgelaten.

Het reglement dient zich ook te beperken tot die zaken. Het reglement heeft voornamelijk een huishoudelijk karakter, waarin de OR aangelegenheden van de OR zelf regelt, met name: samenstelling, zittingsduur, verkiezingen, kandidaatstelling, tussentijdse vacatures, werkwijze en secretariaat. Het reglement kan dus geen bepalingen bevatten die bindend zijn voor derden. Heeft de OR bijvoorbeeld in zijn reglement bepaald dat de vergaderingen openbaar zijn, dan is de ondernemer niet verplicht de werknemers vrijaf te geven voor het bijwonen van die openbare OR-vergaderingen. Uiteraard is dat anders als binding uit de WOR zelf voortvloeit.

2. Nadere regels in een reglement

In de WOR wordt een aantal zaken opgesomd dat in een reglement moet worden opgenomen en een aantal zaken dat in een reglement kan worden opgenomen.

In artikel 10 en 14 van de WOR staan zaken opgenomen, waarover een OR in zijn reglement nadere regelen moet opnemen. Het betreft:

- de kandidaatstelling;
- de inrichting van de verkiezingen;
- de vaststelling van de uitslag van de verkiezingen;
- de vervulling van tussentijdse vacatures;
- zijn werkwijze, waaronder in ieder geval:
  - de gevallen waarin de OR ten behoeve van de uitoefening van zijn taak bijeenkomt;
  - de wijze van bijeenroeping van de OR;
  - het aantal leden dat aanwezig moet zijn om een vergadering te kunnen houden (quorum);
  - de uitoefening van het stemrecht in de vergaderingen;
  - de wijze waarop het secretariaat gevoerd wordt;
  - het bekendmaken van de agenda;
  - het bekendmaken van verslagen en jaarverslagen.

In de artikelen 6, eerste en vijfde lid, 9, derde lid en 12, tweede lid, worden onderwerpen opgesomd die de ondernemingsraad kan regelen in zijn reglement.

Het gaat om:

- afwijking van het aantal leden van de OR;
- afwijking van de bepalingen ten aanzien van de diensttijd;
- het openen van mogelijkheid van plaatsvervangings;
- het instellen van kiesgroepen;
- het kiezen van een afwijkende zittingsduur.

Regelt de OR hieromtrent niets dan geldt het bepaalde in de WOR zelf.

De wet bepaalt uitdrukkelijk dat het reglement geen bepalingen mag bevatten die in strijd zijn met de WOR of die een goede toepassing van de WOR in de weg staan. Voordat de OR zijn reglement vaststelt, stelt de OR de ondernemer in de gelegenheid zijn standpunt kenbaar te maken. Eventuele geschillen over het vaststellen of de inhoud van een voorlopig of definitief reglement kan door iedere belanghebbende aan de kantonrechter worden voorgelegd. Voorafgaande bemiddeling van en advisering door de Bedrijfscommissie voor de Overheid is mogelijk.

3. Voorlopig reglement

De eerste OR-verkiezingen in een organisatie dienen gebaseerd te worden op een voorlopig reglement dat door de ondernemer wordt vastgesteld. Omdat dit voorlopige reglement blijft gelden totdat de OR zijn eigen reglement (het definitieve reglement) heeft vastgesteld dienen in het voorlopige reglement dezelfde onderwerpen aan de orde te komen die in het definitieve reglement moeten worden opgenomen.

Het voorlopige reglement kan pas door de ondernemer worden vastgesteld nadat de bonden daarover zijn gehoord (art. 48 van de WOR). Bij verschil van mening kan de Bedrijfscommissie voor de Overheid worden ingeschakeld voor bemiddeling en/of advies; indien nodig beslist uiteindelijk de kantonrechter.

4. Voorbeeldreglement

a) Algemene opmerkingen

In het bijgevoegde voorbeeldreglement zijn de hierboven genoemde onderwerpen geregeld. Het voorbeeldreglement heeft geen dwingend karakter. De WOR-kamer beveelt uit doelmatigheidsoverwegingen aan om bij het opstellen van het voorlopige reglement, respectievelijk het definitieve reglement dit voorbeeld te volgen. Daardoor wordt tijdverlies vermeden ten gevolge van onzekerheid over de inhoud van het reglement. Tevens wordt eenheid bevorderd waardoor onnodige en verwarrende verschillen tussen OR-reglementen worden vermeden. Maar bovendien verkleint het de kans op geschillen en procedures en kan de jurisprudentie een breder draagvlak krijgen. De WOR-kamer is voorts van mening dat een nadere invulling van de faciliteiten van de OR een aangelegenheid is van de sectoren. Daarom is afgezien van een centrale aanbeveling ter zake.

b) Kiesstelselkeuze

In de eerste plaats kan m.b.t. het kiesstelsel een keuze gemaakt worden voor een integraal stelsel of een kiesgroepenstelsel.

In een integraal stelsel wordt de ondernemingsraad in zijn geheel gekozen door en uit in de onderneming werkzame personen.

In een kiesgroepenstelsel worden de in de onderneming werkzame personen verdeeld in kiesgroepen. Dat zijn groepen van in de onderneming werkzame personen, of afdelingen van de onderneming, die ieder uit hun midden een bepaald aantal leden van de ondernemingsraad kiezen. Een combinatie van het integrale stelsel en het kiesgroepenstelsel is mogelijk.

Bovendien kan gekozen worden voor het lijstenstelsel of het personenstelsel.

In het lijstenstelsel brengt iedere kiezer een stem uit op een lijst die door een vakbond is ingediend, of op een ongeorganiseerde lijst. Hij kan dus slechts één stem uitbrengen, maar op die lijst kan hij wel een bepaald persoon aanwijzen. Een voorkeursstem op een bepaald persoon is daarmee mogelijk.

In het personenstelsel brengt iedere kiezer (ten hoogste) evenveel stemmen uit als er zetels vacant zijn, of - bij toepassing van een kiesgroepenstelsel - (ten hoogste) evenveel stemmen als er in de ondernemingsraad zetels vacant zijn voor zijn kiesgroep.

In het voorbeeldreglement is gekozen voor een combinatie van het integrale stelsel en het lijstenstelsel. In bijlage A zijn bepalingen opgenomen die de bepalingen in het voorbeeld reglement moeten vervangen als de OR kiest voor een kiesgroepenstelsel in plaats van een integraal stelsel. In bijlage B zijn bepalingen opgenomen die de desbetreffende bepalingen in het voorbeeldreglement moeten vervangen als de verkiezingen niet via een lijstenstelsel maar via een personenstelsel plaatsvinden.

Er wordt op gewezen dat een kiesgroepenstelsel er met name voor bedoeld is om te waarborgen dat een bepaalde groep of groepen werknemers direct vertegenwoordigd zijn in de OR. Dat kan vooral van belang zijn voor verschillende lokaties binnen de onderneming.

Een lijstenstelsel zal in het algemeen in een onderneming waar niet ieder elkaar kent functioneler zijn dan een personenstelsel.

c) Keuze medezeggenschapsstructuur

De WOR-kamer is van mening dat de invulling van de medezeggenschapsstructuur op decentraal niveau dient te geschieden. Een doelmatige medezeggenschapsstructuur is immers afgestemd op de organisatie- en besluitvormingsstructuur van de onderneming. Ondernemer en vakorganisaties dienen dan ook in goed overleg te bezien of één of meer ondernemingsraden per arbeidsorganisatie moeten worden ingesteld. Uiteindelijk stelt de ondernemer de OR in.

5. Voorbeeldreglement Centrale Ondernemingsraad (COR) en Groeps Ondernemingsraad (GOR)

In bijlage C is een voorbeeldreglement COR opgenomen. In bijlage D is een voorbeeldreglement GOR opgenomen. Bedoelde reglementen verwijzen naar het voorbeeldreglement OR.

6. Commissies

De OR kan commissies instellen (zie artikel 15 van de WOR). In bijlage E worden modellen voor instellingsbesluiten van diverse commissies gegeven.

De WOR-kamer beveelt elke OR aan om Arbo-aangelegenheden (veiligheid, gezondheid en welzijn van de werknemers) te laten behartigen door een door de OR in te stellen zogenaamde Arbo- of VGW-commissie.

Voorbeeldreglement WOR-Kamer

I. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1

Dit reglement verstaat onder:

ondernemer:

onderneming:

wet: de Wet op de ondernemingsraden;

bestuurder:

werknemersorganisaties: de verenigingen van werknemers bedoeld in artikel 9, tweede lid, onder a, van de wet.

Toelichting

Ondernemer

Bij de overheid is de publiekrechtelijke rechtspersoon de 'ondernemer' in de zin van de Wet op de ondernemingsraden (WOR). Dus de Staat, een gemeente, een provincie en een waterschap. Een ondernemer kan meerdere 'ondernemingen' in stand houden.

Onderneming

Artikel 1, onder c, van de WOR omschrijft 'onderneming' als "elk in de maatschappij als zelfstandige eenheid optredend organisatorisch verband waarin krachtens arbeidsovereenkomst of krachtens publiekrechtelijke aanstelling arbeid wordt verricht". Voor het zijn van een 'onderneming' in de zin van de WOR moet er dus sprake zijn van een organisatorisch verband, dit wil zeggen een groep van mensen die op enigerlei wijze samenwerken. Verder moeten in dat samenwerkingsverband mensen werken op grond van een aanstelling en/of een arbeidsovereenkomst, dus in dienst van en onder leiding van een ander. Tot slot moet het samenwerkingsverband naar buiten toe als een zelfstandige eenheid optreden.

De rechtsvorm noch de aard van de te verrichten werkzaamheden zijn daarbij van belang. Juridische zelfstandigheid van het samenwerkingsverband speelt evenmin een rol.

Bij het rijk zullen de afzonderlijke ministeries aangemerkt kunnen worden als 'ondernemingen' in de zin van de WOR. Daarnaast kunnen onderdelen van ministeries als 'ondernemingen' worden beschouwd als die onderdelen zich naar buiten toe als een zelfstandige eenheid presenteren.

Bij de politie kunnen de verschillende regionale eenheden en de landelijke eenheid als 'ondernemingen' in de zin van de WOR worden beschouwd. Een provincie, gemeente of waterschap is eveneens te beschouwen als een 'onderneming' in de zin van de WOR. Dit kan tevens gelden voor onderdelen daarvan, als die onderdelen zich naar buiten toe als een zelfstandige eenheid presenteren.

Bestuurder

Het begrip 'bestuurder' wordt in artikel 1, onder e, van de WOR omschreven als "hij die alleen dan wel tezamen met anderen in een onderneming rechtstreeks de hoogste zeggenschap uitoefent bij de leiding van de arbeid". De 'bestuurder' is de gespreks- en overlegpartner van de OR. Hij is degene die het advies en/of de instemming van de OR moet vragen, de informatie aan de OR moet verstrekken, het overleg met de OR moet voeren. Kortom, daar waar de WOR aan de ondernemer verplichtingen oplegt en rechten toekent, daar moet de 'bestuurder' namens de ondernemer feitelijk optreden. Binnen de overheid wordt de dagelijkse leiding van het ambtenarenapparaat in de praktijk gedelegeerd aan bepaalde ambtenaren en deze ambtenaren zijn 'bestuurders' in de zin van de WOR. Dit betekent in het algemeen dat de hoogste ambtenaar binnen een organisatie waarvoor een OR is ingesteld, de bestuurder zal zijn. Het verdient aanbeveling in het reglement het begrip bestuurder door middel van een functiebenaming nader in te vullen.

II. SAMENSTELLING EN ZITTINGSDUUR

Artikel 2

- 1. De ondernemingsraad bestaat uit .... leden.**
- 2. De ondernemingsraad kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangende voorzitter.**
- 3. De voorzitter, of bij diens verhindering de plaatsvervangende voorzitter, vertegenwoordigt de ondernemingsraad in rechte.**

Toelichting

- * Artikel 6, eerste lid, van de WOR bevat een regeling met betrekking tot het aantal leden van de ondernemingsraad. Aanbevolen wordt te streven naar een oneven aantal leden om het staken der stemmen te voorkomen.

Genoemd artikel geeft de OR tevens de mogelijkheid om met toestemming van de ondernemer te bepalen dat voor één of meer OR-leden een plaatsvervanger wordt gekozen.

Diverse vormen van plaatsvervangerschap zijn mogelijk: ieder lid kan een eigen (dat wil zeggen aan de persoon gebonden) plaatsvervanger hebben. Het is ook mogelijk dat slechts één of een beperkt aantal OR-leden een eigen plaatsvervanger heeft. Tenslotte is het mogelijk dat één of enkele plaatsvervangers worden gekozen die, al naar het uitkomt, elk OR-lid kunnen vervangen. Als de OR kiest voor enigerlei vorm van plaatsvervangende leden, dan dient daarvoor een afzonderlijke bepaling in het reglement te worden opgenomen.

- * Artikel 7 van de WOR bepaalt dat de OR uit zijn midden een voorzitter moet aanwijzen. Tevens bepaalt het artikel dat de OR uit zijn midden een of meer (dus: ten minste één) plaatsvervangende voorzitter(s) kiest. Indien de OR kiest voor meer dan één plaatsvervangende voorzitter, dan dient dat in het tweede lid te worden vermeld.

Artikel 3

- 1. De leden van de ondernemingsraad treden om de drie jaar tegelijk af.**
- 2. De aftredende leden zijn terstond herkiesbaar.**

Toelichting

- * Artikel 12, eerste lid, van de WOR stelt als hoofdregel dat de OR-leden om de drie jaar tegelijk aftreden. Het tweede lid geeft aan dat de OR de vrijheid heeft om de zittingstermijn op twee of vier jaar te stellen.

* Artikel 12, tweede lid, van de WOR geeft de OR de mogelijkheid om in het reglement te bepalen dat de OR-leden om de twee jaar voor de helft aftreden. Dit is alleen mogelijk wanneer er voor gekozen wordt de zittingstermijn op vier jaar te stellen. Indien de OR dit wenst dient het eerste lid van artikel 12 van het reglement als volgt te luiden:

"De zittingsduur van de leden van de ondernemingsraad is vier jaar. Om de twee jaar treedt de helft van de leden van de ondernemingsraad af volgens een door de raad van te voren opgesteld rooster van aftreden."

Om invoering van een rooster van aftreden mogelijk te maken zal, wanneer de eerste OR is gekozen, een overgangsbepaling in het reglement noodzakelijk zijn. Daar de zittingstermijn van de leden op vier jaar is gesteld zullen reeds twee jaar na de verkiezing van die eerste OR de helft van de OR-leden moeten aftreden. De navolgende overgangsbepaling regelt dit:

"In afwijking van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, van dit reglement treedt de helft van de leden van de eerste, op grond van dit reglement gekozen, ondernemingsraad af wanneer twee jaar van zijn zittingstermijn zijn verstreken. De ondernemingsraad wijst zelf van te voren de leden aan welke tot deze helft zullen behoren."

Een dergelijk rooster van aftreden kan de continuïteit van het ondernemingsraadwerk bevorderen. Een nadeel van zo'n rooster is dat de kiezers zich bij elke verkiezing slechts over een gedeelte van de te bezetten zetels in de ondernemingsraad kunnen uitspreken. Hierdoor komt het vertegenwoordigend karakter van de ondernemingsraad minder goed tot zijn recht, hetgeen er toe kan leiden dat bij het personeel wellicht minder belangstelling voor de ondernemingsraadsverkiezingen zou kunnen bestaan. Invoering van een rooster van aftreden heeft als nadeel dat vaker verkiezingen worden gehouden. Dat legt een extra last op de ondernemingsraad en de ondernemer. Tot slot vindt een vergroting van de kiesdeler plaats, indien verkiezing van de ondernemingsraad in gedeelten plaatsvindt. Hierdoor wordt voor kleinere groeperingen de kans op een ondernemingsraadszetel verkleind. De ondernemingsraad zal dus de voor- en nadelen moeten afwegen.

Het tweede lid van artikel 12 van de WOR laat toe dat de OR in zijn reglement beperkingen van de wet vaststelt ten aanzien van de herkiesbaarheid van de aftredende leden: deze zijn dan niet terstond herkiesbaar. De OR is vrij deze beperkingen te formuleren.

III. VOORBEREIDING VAN DE VERKIEZINGEN ACTIEF EN PASSIEF KIESRECHT KANDIDAATSTELLING

Artikel 4

- 1. De organisatie van de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad berust bij de ondernemingsraad.**
- 2. De ondernemingsraad kan de organisatie van de verkiezing opdragen aan een commissie.**

Toelichting

De OR kan de leiding van de verkiezingen opdragen aan een door hem in te stellen verkiezingscommissie. Deze mogelijkheid behoeft niet in het reglement te worden geregeld: de bevoegdheid van de OR tot het instellen van commissies is reeds geregeld in artikel 15 van de WOR. Bij het instellen van een verkiezingscommissie dient de OR dit artikel in acht te nemen.

Artikel 5

- 1. Kiesgerechtigd zijn de personen die gedurende ten minste zes maanden in de onderneming werkzaam zijn geweest.**
- 2. Verkiesbaar tot lid van de ondernemingsraad zijn de personen die gedurende ten minste zes maanden bij de onderneming werkzaam zijn geweest.**

Toelichting

Het eerste lid komt letterlijk overeen met artikel 6, tweede lid, van de WOR. Artikel 6, vijfde lid, van de WOR staat afwijking toe mits dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de WOR in de onderneming. De termijn kan dus in het reglement zowel worden verlengd als verkort, zelfs geheel tot nul worden gereduceerd. In dit laatste geval kan lid 1 van het reglement luiden: "*Kiesgerechtigd zijn de personen die ten tijde van de verkiezing in de onderneming werkzaam zijn.*" Wel dient bij een verkorting van de termijn acht geslagen te worden op de administratieve problemen die voortvloeien uit een verkorting van de termijnen genoemd in de volgende artikelen.

De WOR geeft enige regels omtrent wie "in de onderneming werkzaam zijn": zie artikel 1, leden 2 en 3, alsmede artikel 6, vierde lid.

In het tweede lid is gekozen voor een afwijking van het bepaalde in artikel 6, derde lid, van de WOR. In genoemde wetsbepaling wordt het passief kiesrecht toegekend na een periode van één jaar. In het algemeen kan worden gesteld dat betrokkenen na zes maanden zodanig bij de onderneming betrokken zijn dat er geen reden is om hen het passief kiesrecht te onthouden.

Om die reden is in dit voorbeeldreglement dan ook voor die termijn gekozen. Artikel 6, vijfde lid, van de WOR, staat dit toe. Het is mogelijk om de termijn nog verder te verkorten, maar ook hier kunnen dan administratieve problemen optreden (bijvoorbeeld opstelling van het kiesregister), vergelijkbaar met die bij een verkorting van de termijnen bij het actief kiesrecht, optreden.

Indien de termijn op twaalf weken wordt gesteld, zal de bepaling kunnen luiden: "Verkiezbaar tot lid van de ondernemingsraad zijn de personen die ten tijde van de verkiezing twaalf weken in de onderneming werkzaam zijn".

Artikel 6

- 1. De ondernemingsraad bepaalt na overleg met de ondernemer de datum van de verkiezingen alsmede de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming.
De secretaris van de ondernemingsraad doet van een en ander mededeling aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties. Tussen het doen van deze mededeling en de datum waarop de verkiezing wordt gehouden, liggen ten minste vijftien weken.**
- 2. De datum van de verkiezing ligt niet eerder dan vier weken en niet later dan twee weken voor de afloop van de zittingsperiode van de aftredende leden van de ondernemingsraad.**
- 3. De ondernemingsraad of de door hem ingestelde verkiezingscommissie kan zich bij de verkiezingen laten bijstaan door een of meer stembureaus, die elk bestaan uit ten hoogste drie in de onderneming werkzame personen.**

Toelichting

Wanneer een onderneming verschillende onderdelen heeft kan het wenselijk zijn voor ieder onderdeel een afzonderlijk stembureau in te stellen. Uiteraard moet worden gezorgd voor goede instructies aan de stembureaus. In het algemeen zal het wenselijk zijn een stembureau te laten bestaan uit meer dan één persoon.

Zie ook artikel 16.

Artikel 7

- 1. Uiterlijk twaalf weken voor de verkiezingsdatum stelt de ondernemingsraad een lijst op van de in de onderneming werkzame personen die op de verkiezingsdatum kiesgerechtigd zijn respectievelijk verkiesbaar zijn, en maakt deze lijst in de onderneming bekend.**
- 2. Kandidaatstelling geschiedt door indiening van een lijst van een of meer kandidaten bij de secretaris van de ondernemingsraad. Deze verstrekt een gedagtekend bewijs van ontvangst, gesteld ten name van degene die de lijst heeft ingediend.**

- 3. Tot uiterlijk zes weken voor de verkiezingsdatum kunnen werknemersorganisaties kandidatenlijsten indienen.**
- 4. Binnen één week nadat de in het derde lid bedoelde termijn is verstreken, maakt de ondernemingsraad in de onderneming bekend dat (een) kandidatenlijst(en) kan/kunnen worden ingediend door diegenen die geen lid zijn van een werknemersorganisatie welke een kandidatenlijst heeft ingediend.**
- 5. Tot uiterlijk drie weken voor de verkiezingsdatum kunnen de in het vierde lid bedoelde kandidatenlijsten bij de secretaris van de ondernemingsraad worden ingediend.**
- 6. Bij elke kandidatenlijst wordt van iedere daarop voorkomende kandidaat de schriftelijke verklaring overgelegd inhoudende dat hij de kandidatuur aanvaardt.**
- 7. De naam van een kandidaat mag slechts op één kandidatenlijst voorkomen.**

Tijdschema verkiezingen OR overheid

(als voorbeeld verkiezingsdatum week 15)

Stap	Art. REG ¹⁾	Actie	Week in jaarkalender ^{2,3)}	Week tov. einde zitting oude OR ³⁾	Week tov. verkiezingsdatum ³⁾
1	4.2	instellen verkiezingscie ⁴⁾	50	- 19	- 17
2 ⁵⁾	6.1	overleg en bekendmaking van verkiezingsdatum en begin/einde van stemming ⁶⁾	52	- 17	- 15
3 ⁵⁾	7.1	opstellen van de lijsten actief/passief kiesgerechtigden	3	- 14	- 12
4		uitnodigen vakorganisaties lijsten in te dienen ⁷⁾	4	- 13	- 11
5	7.3	uiterste week voor indienen lijsten vakorganisaties	9	- 8	- 6
6 ⁵⁾	7.4	- - bekendmaking mogelijkheid indienen vrije lijsten -	10	- 7	- 5
7	7.5	uiterste week indienen vrije lijsten	12	- 5	- 3
8 ⁵⁾	8.1	onderzoek geldigheid lijsten	12	- 5	- 3
9 ⁵⁾	8.3	bekendmaking kandidaten lijsten	13	- 4	- 2
10	10.2	uitreiken stembiljetten	15	- 2	0
11	4.3	aanvang stemming	15	- 2	0
12	6.2	verkiezingsdatum	15	- 2	0
	6.2	einde van de stemming			
	12.1/	vaststelling aantal			
5)	12.2	geldige/ongeldige stemmen			
5)	13.1	bepaling kiesdeler			
		toewijzing zetels			
5)	13.2	vaststelling & bekendmaking uitslag			
13	3.1	einde zittingstermijn oude OR	17	0	+ 2

1) REG: Voorbeeldreglement ondernemingsraad overheid.

2) Er is van uit gegaan dat de zittingstermijn van de OR eindigt op 1 mei (week 17).

3) Uitgangspunt is dat de verkiezingsdatum gelijk is aan de dag dat de stemmen geteld worden en dat dit de laatste dag is van de stemming. Art. 6, tweede lid, bepaalt dat er een speelruimte is van twee tot vier weken. Het/de weeknummer(s) in kolom 4 kan desgewenst met 1 of 2 verlaagd, resp. kunnen in kolom 5 en 6 worden verhoogd.

4) Wanneer een verkiezingscommissie wordt ingesteld, verdient het aanbeveling deze twee weken voor het overleg over de verkiezingstijdstippen in te stellen.

5) Bezwaartermijnen uit art. 16 REG. Iedere belanghebbende kan binnen een week na de bekendmaking van het desbetreffende besluit bezwaar maken.

6) Er is van uit gegaan dat de verkiezingsdatum en het begin/einde van de stemming in dezelfde week vallen.

7) Aanbevolen wordt de vakorganisaties tijdig uit te nodigen kandidatenlijsten in te dienen i.v.m. aanschrijving en reactie van hun leden.

Toelichting

Dit artikel regelt de procedure en fasering van de kandidaatstelling, en dient er met name toe artikel 9, tweede lid, van de WOR tot zijn recht te laten komen. In dat wetsartikel is sprake van twee soorten kandidatenlijsten, te weten die welke door vakorganisaties worden ingediend en die welke door bepaalde groepen werknemers worden ingediend; de laatste lijsten worden wel 'vrije lijsten' genoemd.

De in de leden 1, 3 en 5 genoemde termijnen zijn in het voorbeeldreglement van de WOR ingevuld met respectievelijk 12, 6 en 3 weken, maar kunnen desgewenst door de OR door langere termijnen worden vervangen, bijvoorbeeld termijnen van respectievelijk 14, 8 en 4 weken.

Het in lid 4 bepaalde heeft betrekking op de zogenaamde 'vrije lijsten'. Een vrije lijst kan worden ingediend door personen die geen lid zijn van een werknemersorganisatie welke een kandidatenlijst heeft ingediend.

Een lid van een vakorganisatie, waarvan de vakorganisatie een kandidatenlijst heeft ingediend, mag kandidaat zijn op een 'vrije lijst' maar deze niet zelf (mede) indienen. Indien de vakorganisatie waarvan een werknemer lid is geen kandidatenlijst heeft ingediend, mag bedoelde werknemer zich zowel kandidaat stellen op een 'vrije lijst' als deze 'vrije lijst' (mede) indienen.

Zie ook artikel 16.

Artikel 8

- 1. De ondernemingsraad onderzoekt of de ingediende kandidatenlijsten en de daarop voorkomende kandidaten voldoen aan de vereisten van de wet en van dit reglement.**
- 2. De ondernemingsraad verklaart een kandidatenlijst die niet aan de in het vorige lid bedoelde vereisten voldoet, ongeldig en deelt dit onverwijld schriftelijk en met opgave van redenen mede aan degene(n) die de lijst heeft (hebben) ingediend. Gedurende één week na deze mededeling bestaat de gelegenheid de lijst aan de gestelde vereisten aan te passen.**
- 3. De kandidatenlijsten worden uiterlijk twee weken voor de verkiezingsdatum door de ondernemingsraad aan de in de onderneming werkzame personen bekend gemaakt.**

Toelichting

Het verdient aanbeveling het onderzoek zo spoedig mogelijk na het einde van de termijn van indiening plaats te laten vinden. De vrije lijst(en) moet(en) worden gecontroleerd, aangezien de indiener(s) ervan geen lid mag/mogen zijn van een vakorganisatie die een eigen lijst heeft ingediend. Bij de uitoefening van het actieve kiesrecht is ieder personeelslid vrij in zijn keuze.

Zie ook artikel 16.

Artikel 9

Indien niet meer kandidaten zijn gesteld dan plaatsen zijn te vervullen in de ondernemingsraad, vindt geen verkiezing plaats en worden de gestelde kandidaten geacht te zijn gekozen.

Toelichting

Dit artikel geeft een voorziening aan voor het geval dat het totale aantal gestelde kandidaten gelijk is aan of kleiner is dan het aantal in de OR te bezetten plaatsen. Indien het aantal kandidaten kleiner is dan het aantal in de OR te bezetten plaatsen, zal uitvoering gegeven moeten worden aan het bepaalde in artikel 15, derde lid, van dit reglement.

IV WIJZE VAN STEMMEN BIJ VERKIEZINGEN

Artikel 10

- 1. De verkiezing geschiedt bij geheime schriftelijke stemming.**
- 2. Door of namens de ondernemingsraad wordt op de verkiezingsdatum op de daartoe door de ondernemingsraad aangewezen plaatsen aan iedere kiesgerechtigde persoon een gewaarmerkt stembiljet uitgereikt. Op dit stembiljet staan de kandidaten vermeld. Dadelijk na invulling doet de kiesgerechtigde persoon dit stembiljet in een daartoe bestemde bus tenzij het stembiljet per post wordt verzonden.**
- 3. Ieder kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen een stembiljet invullen, mits hij door deze personen schriftelijk daartoe is gemachtigd.**

Toelichting

De bepaling in het eerste lid is ontleend aan artikel 9, eerste lid, van de WOR. Onder schriftelijke stemming is tevens begrepen een stemming met elektronische apparatuur. Het gaat erom dat iedere uitgebrachte stem controleerbaar wordt geregistreerd. Bij de leden 2 en 3 is uitgegaan van de schriftelijke stemming. Indien gebruik wordt gemaakt van een elektronische stemmethode, dient uiteraard aan artikel 10 een andere, aangepaste, inhoud te worden gegeven. Het artikel luidt dan als volgt:

Artikel 10 (elektronische stemming)

- 1. De verkiezing geschiedt bij geheime elektronische schriftelijke stemming.**
- 2. Door of namens de ondernemingsraad wordt uiterlijk tien dagen voorafgaand aan de datum van de verkiezing aan iedere kiesgerechtigde persoon per e-mail en/of per post een oproep met een digitale code uitgereikt. In deze oproep staat beschreven op welke wijze digitaal kan worden gestemd. Op de dag(en) van de verkiezing kan de medewerker vanaf elke (werk)plek met internettoegang digitaal stemmen via het internetadres van de ondernemingsraad. Op het digitale stembiljet staan de kandidaten vermeld.**
- 3. Iedere kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen digitaal een stem uitbrengen, mits hij door deze personen daartoe schriftelijk is gemachtigd, Uiterlijk twee dagen voor de verkiezingsdatum wordt de ondernemingsraad door de volmachtgever hiervan op de hoogte gesteld.**

Ingeval het stemmen per post moet worden toegestaan (bijvoorbeeld omdat dikwijls werknemers wegens zakelijk verblijf elders aanwezig zijn) zal een regeling noodzakelijk zijn ter waarborging van een goede gang van zaken en het geheime karakter. Ook kan een regeling nodig zijn om stemming op een datum vóór de officiële verkiezingsdag mogelijk te maken voor personen die op die dag afwezig zullen zijn.

Onder een 'gewaarmerkt stembiljet' wordt verstaan een stembiljet voorzien van een stempel of handtekening van de ondernemingsraad of de verkiezingscommissie.

Artikel 11

Iedere kiesgerechtigde persoon brengt één stem uit.

Artikel 12

- 1. Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidatenlijst en elke daarop voorkomende kandidaat is uitgebracht.**
- 2. Ongeldig zijn de stembiljetten:**
  - a. die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt,**
  - b. waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt,**
  - c. waarop meer dan één stem is uitgebracht,**
  - d. waarop andere aantekeningen voorkomen dan de aanwijzing van de verkozen kandidatenlijst.**

Toelichting

Het tweede lid kan achterwege blijven indien een elektronische stemmethode wordt toegepast.

Artikel 13

- 1. Ter bepaling van de uitslag van de verkiezing berekent de ondernemingsraad in de eerste plaats de kiesdeler door het aantal geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal te bezetten zetels in de ondernemingsraad. Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte geldige stemmen. De daarbij overblijvende stemmen alsmede de stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden als overschotstemmen. Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden als restzetel achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de grootste stemmenoverschotten. Bij een gelijk stemmenoverschot van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt.**

- 2. De aan een lijst toegevalen zetels worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen.**
- 3. De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en volledig bekend gemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen, en aan de werknemersorganisaties die de kandidatenlijsten hebben ingediend.**

Toelichting

Met "volledig bekend gemaakt" wordt bedoeld dat zowel het aantal stemmen per lijst als het aantal stemmen per kandidaat bekend wordt gemaakt, ongeacht of de kandidaat is gekozen.

Artikel 14

De gebruikte stembiljetten worden door de secretaris van de ondernemingsraad in een of meer gesloten enveloppen ten minste drie maanden bewaard.

Toelichting

Deze bepaling moet worden aangepast indien gebruik wordt gemaakt van een elektronische stemmethode.

Artikel 14 (elektronische stemming)

De digitale informatie in de verkiezingsdatabase wordt door het digitaal stembureau drie maanden bewaard.

V. VOORZIENING IN TUSSENTIJDSE VACATURES

Artikel 15

- 1. In geval van een tussentijdse vacature in de ondernemingsraad wijst de ondernemingsraad tot opvolger van het betrokken lid aan de kandidaat die blijkens de uitslag van de laatstgehouden verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt.**
- 2. De aanwijzing geschiedt binnen een maand na het ontstaan van de vacature. Artikel 13, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.**
- 3. Indien geen opvolger als bedoeld in het eerste lid aanwezig is, wordt in de vacature voorzien door het houden van een tussentijdse verkiezing, tenzij binnen 6 maanden een algemene verkiezing plaatsvindt.**

Toelichting

Een vacature kan bijvoorbeeld ontstaan doordat een OR-lid besluit zijn OR-werkzaamheden te beëindigen, of indien een OR-lid niet meer werkzaam is in de onderneming. Een OR-lid die langdurig afwezig is wegens ziekte blijft deel uitmaken van de ondernemingsraad.

De opvolger is de kandidaat die voor een zetel in aanmerking zou zijn gekomen, wanneer aan de lijst waarop het uitgevallen OR-lid kandidaat was gesteld, één zetel meer zou zijn toegekend.

De termijn van zes maanden kan worden vervangen door een andere redelijk te achten termijn.

Zie ook artikel 16.

VII. BEZWARENREGELING

Artikel 16

- 1. Tegen een besluit van een ondernemingsraad met betrekking tot:**
  - a. de bepaling van de datum van de verkiezing en de tijdstippen van het begin en einde van de stemming (artikel 6, eerste lid),**
  - b. de opstelling van de lijst van kiesgerechtigde en verkiesbare personen (artikel 7, eerste lid),**
  - c. de geldigheid van een kandidatenlijst (artikel 8),**
  - d. de vaststelling van de uitslag van de verkiezing (artikel 13, tweede lid),**
  - e. de voorziening in een tussentijdse vacature (artikel 15),****kan iedere belanghebbende binnen een week na de bekendmaking van het besluit bezwaar maken bij de ondernemingsraad.**
- 2. De ondernemingsraad beslist onverwijld op het bezwaar en treft daarbij zo nodig de noodzakelijke voorzieningen.**

Toelichting

Deze bezwaarregeling moet goed worden onderscheiden van de geschillenregeling bij de Bedrijfscommissie voor de Overheid of bij de rechter op grond van artikel 36 van de WOR. De regeling van artikel 16 beoogt slechts de mogelijkheid te scheppen om de OR te wijzen op vergissingen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het bezwaar dat een persoon ten onrechte niet vermeld staat op de lijst van kiesgerechtigden. In veruit de meeste gevallen kan de OR dan zulke vergissingen herstellen. Mochten de problemen echter niet op deze wijze kunnen worden opgelost, dan staat altijd nog de weg open om het geschil ter bemiddeling en/of advisering voor te leggen aan de Bedrijfscommissie voor de Overheid en/of aan de rechter op grond van artikel 36 van de WOR.

Veelal is in bedoelde situaties een snelle beslissing nodig. Onder "noodzakelijke voorzieningen" kunnen voorzieningen van allerlei aard worden verstaan, zoals een aanpassing of versoepeling van in acht te nemen termijnen, en het doen van openbare mededelingen over herstel van vergissingen.

VIII. WERKWIJZE EN SECRETARIAAT

Artikel 17

- 1. De ondernemingsraad komt in vergadering bijeen in de navolgende gevallen:**
  - a. op verzoek van de voorzitter,**
  - b. op gemotiveerd verzoek van ten minste ... leden.**
- 2. De voorzitter bepaalt tijd en plaats van de vergadering. Een vergadering op verzoek van leden van de ondernemingsraad wordt gehouden binnen veertien dagen nadat hun verzoek daartoe bij de voorzitter is ingekomen.**
- 3. De bijeenroeping geschiedt door de secretaris, door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de leden. De bijeenroeping geschiedt ten minste zeven dagen vóór de te houden vergadering, behoudens in spoedeisende gevallen.**
- 4. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien de meerderheid van de leden van de ondernemingsraad aanwezig is.**
- 5. Bij ontstentenis van de voorzitter en van diens plaatsvervanger kiest de ondernemingsraad uit de aanwezige leden een voorzitter voor de vergadering.**

Toelichting

Dit artikel bevat een formele regeling ter zake van het in vergadering bijeenkomen van de OR. Hieronder zijn niet begrepen de zogenaamde overlegvergaderingen van de OR en ondernemer tezamen bedoeld in artikel 23 van de WOR. In dat artikel en in de artikelen 25, 27 en 30 van de WOR wordt geregeld wanneer overlegvergaderingen (moeten) worden gehouden.

Het is van belang erop te wijzen dat artikel 23a, eerste lid, van de WOR bepaalt dat een overlegvergadering slechts kan worden gehouden indien ten aanzien van de OR wordt voldaan aan de bepalingen die ingevolge het reglement van de OR gelden voor het houden van een OR-vergadering. Het OR-reglement heeft dus ook betekenis voor de overlegvergaderingen. De ondernemer kan van de OR verlangen dat deze bij de overlegvergaderingen zijn reglement in acht neemt, en kan consequenties verbinden aan niet-naleving: te denken is hier onder meer aan de bepaling inzake het quorum, dat wil zeggen het aantal leden dat ten minste aanwezig moet zijn wil een geldige vergadering kunnen worden gehouden (vierde lid).

Het eerste lid noemt twee gevallen waarin een OR-vergadering moet plaatsvinden. Andere gevallen kunnen daaraan door de OR naar eigen inzicht worden toegevoegd. Zo is het mogelijk te bepalen dat de OR bijeenkomt voorafgaand aan elke overlegvergadering of aan sommige overlegvergaderingen.

Het aantal leden dat een gemotiveerd verzoek kan indienen, dient door de OR te worden vastgesteld. Naarmate de OR groter is, zal het in de rede liggen hier een groter aantal in te vullen.

Onder gemotiveerd verzoek is te verstaan een verzoek dat ten minste aangeeft welk onderwerp de verzoekende leden in de aangevraagde vergadering aan de orde willen stellen.

De termijn van zeven dagen houdt verband met het bepaalde in artikel 14, tweede lid, onder g, van de WOR, waarin wordt voorgeschreven dat de leden van de OR, behoudens spoedeisende gevallen, niet later dan zeven dagen vóór de vergadering in kennis dienen te worden gesteld van de agenda. In het algemeen zal het aanbeveling verdienen de oproep voor een vergadering vergezeld te doen gaan van de agenda.

In het vierde lid is het quorum geregeld: minstens de meerderheid van de (zittende) leden (dus de helft plus één lid) moet aanwezig zijn. Het moet gaan om de meerderheid van de zittende leden: ingeval er een vacature is, telt de vacante zetel niet mee bij de bepaling van het quorum. De regel inzake het quorum moet worden onderscheiden van de bepaling inzake de meerderheid waarmee de OR beslissingen moet nemen.

Artikel 18

- 1. De ondernemingsraad benoemt een secretaris.**
- 2. De secretaris is belast met het bijeenroepen van de ondernemingsraad, het opmaken van de agenda, het opstellen van het verslag van de vergadering, alsmede met het voeren van de briefwisseling en het beheren van de voor de ondernemingsraad bestemde en van de ondernemingsraad uitgaande stukken.**

Toelichting

Artikel 14 van de WOR schrijft voor dat het reglement voorzieningen inzake het secretariaat van de OR moet bevatten. Zulke voorzieningen betreffen de benoeming en de taak van de secretaris. Het spreekt vanzelf dat de OR deze taak telkens kan concretiseren met nadere opdrachten.

De secretaris wordt uit het midden van de OR worden gekozen. Vanwege het tijdsbeslag dat OR-werk in het bijzonder voor de secretaris met zich meebrengt, is het mogelijk dat ook een ambtelijk secretaris wordt benoemd. De ambtelijk secretaris is geen lid van de OR, maar een andere in de onderneming werkzame persoon dan wel een van buiten de onderneming ingehuurd persoon. Wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt dat is naast de benoeming van de secretaris die lid is van de OR, tevens sprake van een ambtelijk secretaris, die geen lid is van de OR. De benoeming van de ambtelijk secretaris is een faciliteit waarover overeenstemming moet zijn tussen de OR en de ondernemer. Verder moet de verdeling van de taken tussen de secretaris en de ambtelijk secretaris worden geregeld.

De secretaris van de OR is tevens secretaris van de overlegvergadering, tenzij de ondernemer en de OR tezamen een andere persoon als secretaris aanwijzen (artikel 23a, derde lid, van de WOR).

Artikel 19

- 1. De secretaris maakt in overleg met de voorzitter voor iedere vergadering een agenda op. Ieder lid van de ondernemingsraad kan bij de secretaris een voorstel indienen voor plaatsing van een onderwerp op de agenda.**
- 2. De secretaris maakt de agenda bekend aan de leden van de ondernemingsraad, aan de ondernemer en aan de in de onderneming werkzame personen. Behoudens in spoedeisende gevallen geschiedt de bekendmaking ten minste zeven dagen vóór de vergadering van de ondernemingsraad.**

Toelichting

De termijn van zeven dagen is gebaseerd op het bepaalde in artikel 14, tweede lid, onder g, van de WOR.

Artikel 20

- 1. De ondernemingsraad beslist bij gewone meerderheid van stemmen. Ter bepaling of aan dit voorschrift wordt voldaan tellen blanco stemmen niet mee.**
- 2. Over zaken wordt mondeling en over personen wordt schriftelijk gestemd.**
- 3. Indien bij een besluit met betrekking tot de benoeming van een persoon geen van de kandidaten bij de eerste stemming de gewone meerderheid haalt, vindt herstemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de eerste stemming de meeste stemmen kregen. Bij deze herstemming is diegene gekozen, die alsdan de meeste stemmen op zich heeft verenigd. Indien de stemmen staken beslist het lot.**
- 4. Bij staking van stemmen over een voorstel tot een door de ondernemingsraad te nemen besluit dat geen betrekking heeft op een te benoemen persoon, wordt dit voorstel op de eerstvolgende vergadering opnieuw aan de orde gesteld. Indien dan wederom de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.**

Toelichting

Het vereiste van 'gewone meerderheid' betekent dat meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen (ten minste de helft plus één) zich voor het voorstel uitspreekt. In het reglement kan worden bepaald dat een 'gekwalificeerde meerderheid' (bijvoorbeeld twee/derde van de stemmen) nodig is voor bepaalde, in het reglement aan te wijzen, belangrijke besluiten.

Ook kan in het reglement worden ingevoerd een stelsel van 'de meeste stemmen' voor het geval gekozen moet worden tussen diverse alternatieve voorstellen: alsdan is het voorstel aangenomen dat meer stemmen verkreeg dan de concurrerende voorstellen; een "gewone meerderheid" van stemmen is dan niet vereist. Een en ander betreft zowel stemmingen over personen als stemmingen over zaken.

In de leden 1 en 2 gaat het om besluiten van de OR over personen: deze besluiten zullen praktisch altijd betrekking hebben op de benoeming van een persoon in enigerlei functie; het kan daarbij gaan om benoeming door de OR zelf, of om benoeming door een andere instantie waarbij de OR een voordracht kan doen.

Deze bepaling gaat uit van de bepaling in het eerste lid dat bij gewone meerderheid wordt beslist. Indien in het eerste lid een andere - grotere of kleinere - meerderheid wordt verlangd, kan dit ook in het derde lid doorwerken.

Artikel 21

- 1. Zo spoedig mogelijk na iedere vergadering van de ondernemingsraad maakt de secretaris een verslag van die vergadering op en zendt het toe aan de leden van de ondernemingsraad.**
- 2. De secretaris maakt na het verstrijken van zeven dagen na de toezending het verslag bekend aan de in de onderneming werkzame personen en aan de ondernemer, tenzij binnen die termijn een lid van de ondernemingsraad een met redenen toegelicht bezwaar heeft gemaakt tegen de inhoud van het verslag. Het aan de in de onderneming werkzame personen bekend te maken verslag bevat geen gegevens waaromtrent geheimhouding moet worden betracht ingevolge het bepaalde in artikel 20 van de wet.**
- 3. Indien een bezwaar als bedoeld in het vorige lid is gemaakt, maakt de secretaris het verslag eerst bekend nadat de ondernemingsraad over het verslag heeft beslist.**

Toelichting

De inhoud van artikel 21 is gebaseerd op artikel 14, tweede lid, onder h, van de WOR dat handelt over de verslaglegging en de bekendmaking daarvan.

Onder "verslag" is te verstaan een weergave van de gevoerde discussies en de omschrijving van de genomen besluiten.

Ingevolge het tweede lid krijgen de leden van de ondernemingsraad gedurende een week de gelegenheid bezwaar te maken tegen de inhoud van het (ontwerp-)verslag alvorens het algemeen bekend wordt gemaakt. Deze bezwaren zullen alleen de weergave van het besprokene kunnen betreffen en niet kunnen strekken tot wijziging van hetgeen de leden ter vergadering werkelijk hebben gezegd.

Uit het verslag zoals dat algemeen bekend wordt gemaakt, dient vanzelfsprekend te worden verwijderd de weergave van het verhandelde over de aangelegenheden

waaromtrent door de OR-leden ingevolge artikel 20 van de WOR geheimhouding moet worden betracht.

Omdat met het opstellen en vaststellen van een verslag veelal enige tijd zal zijn gemoeid, kan het aanbeveling verdienen om onmiddellijk of althans binnen enkele dagen na de OR-vergadering een kort bericht uit te geven omtrent de voornaamste punten die ter vergadering zijn besproken en/of besloten. Dit korte bericht gaat dus vooraf aan het eigenlijke verslag. Ook hierbij dient vanzelfsprekend de geheimhoudingsplicht te worden nagekomen. Een andere mogelijkheid is dat de secretaris het ontwerp-verslag, na dit met een daartoe door de OR ingestelde verslagcommissie te hebben besproken, algemeen bekend maakt.

Artikel 22

- 1. De secretaris maakt jaarlijks vóór ... een verslag op van de werkzaamheden van de ondernemingsraad in het afgelopen jaar. Dit verslag behoeft de goedkeuring van de ondernemingsraad.**
- 2. De secretaris maakt het jaarverslag zo spoedig mogelijk na de goedkeuring bekend aan de ondernemer en aan de in de onderneming werkzame personen.**

Toelichting

De reglementsbevestiging inzake het jaarverslag en de bekendmaking ervan vindt haar basis in artikel 14, tweede lid, onder h van de WOR.

Het reglement kan een uiterste datum aangeven waarop het jaarverslag gereed moet zijn. Te denken valt aan 1 april van het jaar volgende op het kalenderjaar waarop het verslag betrekking zal hebben.

De verslagperiode behoeft echter niet betrekking te hebben op een kalenderjaar: het zittingsjaar van de OR behoeft immers niet met een kalenderjaar samen te vallen.

IX. SLOTBEPALINGEN

Artikel 23

- 1. Dit reglement kan worden gewijzigd en aangevuld bij besluit van de ondernemingsraad.**
- 2. Alvorens de wijziging of aanvulling vast te stellen, stelt de ondernemingsraad de ondernemer in de gelegenheid daarover zijn standpunt kenbaar te maken.**
- 3. In de vergadering waarin wordt besloten het reglement te wijzigen of aan te vullen dienen ten minste tweederde van de leden van de ondernemingsraad aanwezig te zijn.**
- 4. Een zodanig besluit behoeft ten minste een meerderheid van tweederde der uitgebrachte stemmen. Ter bepaling of aan dit voorschrift is voldaan tellen blanco stemmen niet mee.**
- 5. De ondernemingsraad verstrekt onverwijld een exemplaar van de wijziging of aanvulling aan de ondernemer.**

Toelichting

Het tweede lid van de slotbepalingen komt voort uit artikel 8, lid 1, van de WOR.

Het derde lid betreft het vereiste quorum (aanwezigheid tijdens de vergadering. Het ligt in de rede dat voor wijziging van het reglement een gekwalificeerde meerderheid van de OR-leden aanwezig is.

Het vierde lid handelt over een gekwalificeerde meerderheid der aanwezige leden ingeval besluiten moeten worden genomen of (het) reglement(swijziging).

De leden drie en vier tezamen betekenen dat in verband met het wijzigen van het reglement het gekwalificeerde quorum aanwezig moet zijn op de desbetreffende vergadering(en) en dat van de aanwezige leden een gekwalificeerde meerderheid de wijziging moet voorstaan.

Het vijfde lid vloeit voort uit artikel 8, lid 1, van de WOR.

BIJLAGE A

Afwijkende bepalingen indien verkiezingen via kiesgroepen plaatsvinden.

- * In artikel 9, lid 3, van de WOR is opgenomen dat de ondernemingsraad de mogelijkheid heeft om voor de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad een kiesgroepenstelsel toe te passen. De ondernemingsraad moet dus beslissen of hij in zijn geheel gekozen wordt door alle in de onderneming werkzame personen (dit heet het integrale stelsel, dat in het voorbeeldreglement tot uitgangspunt is gekozen) of dat de in de onderneming werkzame personen verdeeld worden in kiesgroepen, dat zijn op verspreide lokaties werkzame personen of bepaalde groepen van in de onderneming werkzame personen, die ieder uit hun midden een bepaald aantal leden van de ondernemingsraad kiezen. In het laatste geval bestaat de OR uit vertegenwoordigers van die verschillende kiesgroepen. Een combinatie van het integrale stelsel en het kiesgroepenstelsel is eveneens mogelijk.

In deze bijlage zijn alleen de artikelen opgenomen die gewijzigd moeten worden in het voorbeeldreglement, indien gekozen wordt voor verkiezingen met kiesgroepen. Indien een artikel niet wordt opgesomd dan behoeft het voorbeeldreglement op dat onderdeel dus geen aanpassing.

Hetzelfde geldt, mutatis mutandis, voor de toelichting.

Artikel 2

- 1. De ondernemingsraad bestaat uit .... leden, die worden gekozen door en uit de volgende kiesgroepen:**
  - .... (aantal) leden worden gekozen door en uit de groep/het onderdeel**
..... (naam, omschrijving),
  - .... (aantal) leden worden gekozen door en uit de groep/het onderdeel**
..... (naam, omschrijving), etc.
- 2. Ongewijzigd**
- 3. Ongewijzigd**

Toelichting

Bij de zetelverdeling over die kiesgroepen dient zoveel mogelijk rekening te worden gehouden met de omvang van de verschillende kiesgroepen.

Artikel 7

- 1. Uiterlijk twaalf weken voor de verkiezingsdatum stelt de ondernemingsraad een lijst op van de in elke kiesgroep bedoeld in artikel 2, eerste lid, werkzame personen, die op de verkiezingsdatum verkiesbaar en/of kiesgerechtigd zijn, en maakt deze lijst in de onderneming bekend.**
- 2. Ongewijzigd**
- 3. Tot uiterlijk zes weken voor de verkiezingsdatum kunnen werknemersorganisaties die tot een kiesgroep behorende kiesgerechtigde personen onder haar leden tellen, voor die kiesgroep kandidatenlijsten indienen.**
- 4. Binnen één week nadat de in het derde lid bedoelde termijn is verstreken, maakt de ondernemingsraad in de onderneming bekend dat voor iedere kiesgroep (een) kandidatenlijst(en) kan/kunnen worden ingediend door die personen van de betrokken kiesgroep die geen lid zijn van een werknemersorganisatie welke voor die kiesgroep een kandidatenlijst heeft ingediend.**
- 5. Ongewijzigd**
- 6. Ongewijzigd**
- 7. Ongewijzigd**

Artikel 9

Indien in een kiesgroep niet meer kandidaten zijn gesteld dan voor die kiesgroep plaatsen zijn te vervullen, vindt in die kiesgroep geen verkiezing plaats en worden de gestelde kandidaten geacht te zijn verkozen.

Artikel 10

- 1. Ongewijzigd**
- 2. Door of namens de ondernemingsraad wordt op de verkiezingsdatum op de daartoe door de ondernemingsraad aangewezen plaatsen aan iedere kiesgerechtigde persoon een gewaarmerkt stembiljet uitgereikt. Op dit stembiljet staan voor elke kiesgroep de kandidaten voor die kiesgroep vermeld. Dadelijk na invulling doet de kiesgerechtigde persoon dit stembiljet in een daartoe bestemde bus tenzij het stembiljet per post wordt verzonden.**
- 3. Iedere kiesgerechtigde persoon brengt op het stembiljet zijn stem uitsluitend uit op voor zijn kiesgroep gestelde kandidaten.**
- 4. Ieder kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen een stembiljet invullen, mits hij door deze personen schriftelijk daartoe is gemachtigd.**

Toelichting

Het verdient aanbeveling om de in het derde lid geformuleerde norm uitdrukkelijk op het stembiljet te vermelden ter vermijding van misverstanden: op het stembiljet staan namelijk alle kandidaten uit alle kiesgroepen vermeld.

Artikel 10 (elektronische stemming)

- 1. Ongewijzigd**
- 2. Door of namens de ondernemingsraad wordt uiterlijk tien dagen voorafgaand aan de datum van de verkiezing aan iedere kiesgerechtigde persoon per e-mail en/of per post een oproep met een digitale code uitgereikt. In deze oproep staat beschreven op welke wijze digitaal kan worden gestemd. Op de dag(en) van de verkiezing kan de medewerker vanaf elke (werk)plek met internettoegang digitaal stemmen via het internetadres van de ondernemingsraad. Op het digitale stembiljet staan de kandidaten per kiesgroep vermeld.**
- 3. Iedere kiesgerechtigde persoon brengt zijn stem uitsluitend uit op voor zijn kiesgroep gestelde kandidaten.**
- 4. Iedere kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen digitaal een stem uitbrengen, mits hij door deze personen daartoe schriftelijk is gemachtigd, Uiterlijk twee dagen voor de verkiezingsdatum wordt de ondernemingsraad door de volmachtgever hiervan op de hoogte gesteld.**

Artikel 13

- 1. Ter bepaling van de uitslag van de verkiezing berekent de ondernemingsraad voor elke kiesgroep in de eerste plaats de kiesdeler door het aantal in die kiesgroep geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal door de kiesgroep te bezetten zetels in de ondernemingsraad. Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst per kiesgroep zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte geldige stemmen. De daarbij overblijvende stemmen alsmede de stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden als overschotstemmen.
Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden als restzetels achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de grootste stemmenoverschotten. Bij een gelijk stemmenoverschot van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt.**

2. De per kiesgroep aan een lijst toegevallen zetels worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen.
3. Ongewijzigd

Artikel 15

1. In geval van een tussentijdse vacature in de ondernemingsraad wijst de ondernemingsraad tot opvolger van het betrokken lid aan de kandidaat die voor de betrokken kiesgroep blijkens de uitslag van de laatstgehouden verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt.
2. Ongewijzigd
3. Ongewijzigd

BIJLAGE B

Afwijkende bepalingen indien verkiezingen via het personenstelsel plaatsvinden.

In het lijstenstelsel (dat in het voorbeeldreglement tot uitgangspunt is gekozen) brengt iedere kiezer één stem uit. Hij kan dus slechts op één lijst stemmen en op die lijst kan hij een bepaalde persoon aanwijzen.

Bij het personenstelsel brengt iedere kiezer ten hoogste evenveel stemmen uit als er zetels vacant zijn in de ondernemingsraad, of - bij toepassing van een kiesgroepenstelsel - ten hoogste evenveel stemmen als er in de ondernemingsraad zetels vacant zijn voor zijn kiesgroep.

In deze bijlage zijn alleen de artikelen opgenomen die gewijzigd moeten worden in het voorbeeldreglement, indien gekozen wordt voor verkiezingen op basis van het personenstelsel. Indien een artikel niet wordt opgesomd dan behoeft het voorbeeldreglement op dat onderdeel dus geen aanpassing. Hetzelfde geldt, mutatis mutandis, voor de toelichting.

Bij sommige artikelen staan twee varianten opgesomd, die te gebruiken zijn afhankelijk van de vraag of men gekozen heeft voor het integrale stelsel of het kiesgroepenstelsel (zie bijlage A en algemene toelichting).

Artikel 11 (integraalstelsel)

Iedere kiesgerechtigde persoon brengt ... (aantal) stemmen uit, met dien verstande dat hij op iedere kandidaat slechts één stem kan uitbrengen.

Artikel 11 (kiesgroepenstelsel)

Iedere kiesgerechtigde persoon wijst op het stembiljet uit de voor zijn kiesgroep gestelde kandidaten, zoveel kandidaten aan als er voor die kiesgroep zetels in de ondernemingsraad te bezetten zijn.

Toelichting

Bij het personenstelsel dienen alle kiesgerechtigden (binnen een kiesgroep) op het stembiljet eenzelfde aantal stemmen uit te brengen. Daarom dient het reglement aan te geven hoeveel stemmen iedere kiesgerechtigde moet uitbrengen. Iedere kiesgerechtigde brengt op het stembiljet evenveel stemmen uit als er zetels in de OR vacant zijn. Toegestaan is ook dat men de kiesgerechtigden een lager aantal stemmen dan er plaatsen zijn te vervullen laat uitbrengen, mits wordt gehandhaafd dat ieder een gelijk

aantal stemmen uitbrengt. In dat geval bestaat het risico dat een of meer zetels onbezet blijven.

Artikel 12.

- 1. Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidaat is uitgebracht.**
- 2. Ongeldig zijn de stembiljetten:**
  - a. die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt,**
  - b. waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt,**
  - c. waarop niet het vereiste aantal stemmen is uitgebracht,**
  - d. waarop andere aantekeningen voorkomen dan de aanwijzing van de verkozen kandidaten.**

Artikel 13. (integraal stelsel)

- 1. Gekozen zijn de kandidaten die achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen op zich hebben verenigd. Indien voor de laatste te bezetten zetel(s) meerdere kandidaten zijn die een gelijk aantal stemmen op zich hebben verenigd, beslist tussen hen het lot.**
- 2. De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en volledig bekend gemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen, en aan de werknemersorganisaties die de kandidatenlijsten hebben ingediend.**

Artikel 13. (kiesgroepenstelsel)

- 1. Gekozen zijn de kandidaten die per kiesgroep achtereenvolgens het hoogste aantal zetels op zich hebben verenigd. Indien voor de laatste te bezetten zetel(s) meerdere kandidaten zijn die een gelijk aantal stemmen op zich hebben verenigd, beslist tussen hen het lot.**
- 2. De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en volledig bekend gemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen, en aan de werknemersorganisaties die de kandidatenlijsten hebben ingediend.**

Toelichting

Bij het personenstelsel wordt met "volledig bekend gemaakt" bedoeld dat van alle kandidaten het aantal verkregen stemmen wordt bekendgemaakt, ongeacht of zij al dan niet gekozen zijn.

Artikel 15

Toelichting

In het personenstelsel is de opvolger de kandidaat die bij de laatste algemene verkiezing na de laatste gekozen kandidaat de meeste stemmen op zich verenigde. Indien meerdere kandidaten in aanmerking komen moet overeenkomstig artikel 13, eerste lid (personenstelsel) worden geloot. Indien een kandidaat weigert een vacature te vervullen, behoudt hij zijn rechten voor de vervulling van een eventuele volgende vacature.

Voorbeeldreglementen COR/GOR

De volgende voorbeeldreglementen COR/GOR zijn geen volledige reglementen: voor een groot deel van de reglementsbepalingen wordt verwezen naar het voorbeeldreglement OR (zie art. 33, van de WOR).

Het gaat hier nadrukkelijk om afzonderlijke reglementen voor de COR en de GOR. Men kan niet één reglement voor beide tegelijk gebruiken.

Indien voor een COR of GOR gekozen wordt, moet bijzondere aandacht besteed moet worden aan de afstemming met het overleg met vakbonden.

BIJLAGE C

Voorbeeldreglement COR

I. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1

Dit reglement verstaat onder:

ondernemer:

ondernemingen:

ondernemingsraden: de voor de hierboven genoemde ondernemingen ingestelde ondernemingsraden

centrale ondernemingsraad (COR): de centrale ondernemingsraad voor de hierboven genoemde ondernemingen

wet: de Wet op de ondernemingsraden (WOR)

bestuurder:

Toelichting

Voor het begrip "ondernemer" wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 1 van het voorbeeldreglement OR.

Een COR wordt ingesteld voor alle OR'en van één ondernemer (artikel 33, eerste lid, van de WOR).

Volgens artikel 33, derde lid, van de WOR is het tevens mogelijk een COR in te stellen voor alle OR'en van "in een groep verbonden ondernemers": deze ondernemers wijzen één van hen aan als de ondernemer die voor de toepassing van de WOR mede namens hen als (verantwoordelijke) ondernemer het overleg met de COR voert. Het is *díe* ondernemer die moet worden vermeld.

Voor het begrip 'onderneming' wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 1 van het voorbeeldreglement OR.

Onder het begrip 'ondernemingen' dienen álle ondernemingen te worden opgesomd die een OR hebben en tevens betrokken zijn bij de instelling van de COR. Bovendien moeten hier worden vermeld de ondernemingen die, hoewel zij geen OR (behoeven te) hebben, toch op de voet van artikel 34, vierde lid, van de WOR bij de COR zijn betrokken. Daar het voor de COR van grote ondernemers met veel ondernemingen bezwaarlijk kan zijn bij iedere wijziging in het aantal ondernemingen dat bij een COR is betrokken, artikel 1 van het reglement te wijzigen, is het ook denkbaar de opsomming van de ondernemingen in een bijlage bij het reglement op te nemen: in artikel 1 kan dan naar de bijlage worden verwezen.

Het verdient aanbeveling in het reglement het begrip bestuurder door middel van een functiebenaming nader in te vullen.

II. SAMENSTELLING EN ZITTINGSDUUR

Artikel 2

- 1. De COR bestaat uit ... leden.**
- 2. De ondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de COR.**
De ondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de COR (etc.).

en/of

- 2. De groepsondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de COR.**
De (groeps)ondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de COR (etc.)
- 3. De in onderneming .....werkzame personen kiezen uit hun midden ... leden voor de COR. Ten aanzien van de wijze van kandidaatstelling en verkiezing van deze leden is het reglement van de ondernemingsraad van onderneming .....van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in dat reglement voorziene taak van de ondernemingsraad ter zake voor de betrokken onderneming wordt uitgeoefend door de COR.**
- 4. De COR kiest uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters.**

Toelichting

Ten aanzien van het aantal leden van de COR bevat de WOR geen specifiek voorschrift. Voorkomen dient te worden dat de COR te omvangrijk wordt en daardoor niet naar behoren zou kunnen functioneren. Wat betreft de COR zij daarbij bedacht dat de wet vereist dat uit iedere onderliggende OR ten minste één persoon daarin zitting moet hebben: in grote bedrijven met talrijke OR'en kan dit tot gevolg hebben dat de COR zeer groot van omvang moet zijn. Dit probleem kan (enigszins) worden ondervangen wanneer tussen de OR'en en de COR enkele GOR'en zijn ingevoegd: de COR kan alsdan in zijn reglement bepalen dat hij zal bestaan uit leden gekozen door en uit die GOR'en in plaats van door de bij die COR'en betrokken OR'en (zie artikel 34, tweede lid, van de WOR). Voorts zou, ingeval er sprake is van een groot aantal onderliggende OR'en met (sterk) verschillend ledental, een oplossing kunnen worden gevonden in een stelsel van 'gewogen stemmen': bijvoorbeeld iedere OR heeft één (of, bij zeer omvangrijke OR'en, twee) vertegenwoordiger(s) aan wier stem een, in het COR-reglement bepaald, verschillend gewicht wordt toegekend, telkens gerelateerd aan de omvang van de vertegenwoordigde OR.

Een COR kan op verschillende manieren worden samengesteld.

Hoofdreel is dat hij alleen bestaat uit leden gekozen uit de onderliggende ondernemingsraden (artikel 34, eerste lid, van de WOR). Er zijn twee uitzonderingen op deze regel. Ten eerste kan een COR geheel of gedeeltelijk bestaan uit leden gekozen door onderliggende GOR'en (artikel 34, tweede lid, van de WOR). Ten tweede kan een COR mede bestaan uit vertegenwoordigers van (door dezelfde ondernemer of hetzelfde concern in stand gehouden) ondernemingen die geen ondernemingsraad hebben (artikel 34, vierde lid, van de WOR).

Bij toepassing van de hoofdreel wordt de COR uitsluitend gekozen door en uit de leden van de onderliggende ondernemingsraden: het COR-reglement geeft aan hoeveel leden elke onderliggende ondernemingsraad kiest.

Dit geschiedt in het tweede lid volgens de eerste versie van het voorbeeld: daarin worden alle ondernemingsraden genoemd met vermelding van het door ieder van hen te kiezen aantal COR-leden.

In afwijking van deze hoofdreel kan de COR in zijn reglement bepalen dat hij, indien een of meer GOR'en zijn ingesteld, geheel of ten dele zal bestaan uit leden gekozen door een of meer van die GOR'en. Alsdan dient de tweede versie van het tweede lid te worden benut.

Voor een COR is het mogelijk een 'gemengd systeem' in te voeren, in die zin dat een COR ten dele bestaat uit leden gekozen door een of meer ondernemingsraden, en ten dele uit leden gekozen door een of meer GOR'en, zulks met dien verstande dat bedoelde ondernemingsraden niet mogen ressorteren onder de betrokken GOR'en. Zo'n systeem zal in de rede kunnen liggen wanneer niet alle ondernemingsraden (van een groot concern) onder een GOR ressorteren.

Ingeval wordt gekozen voor een gemengd systeem zal dat duidelijk uit het COR-reglement moeten blijken: het tweede lid zal dan moeten bestaan uit formuleringen die ten dele ontleend zijn aan de eerste versie en ten dele aan de tweede versie van het tweede lid van artikel 2 van het voorbeeldreglement COR.

Eveneens in afwijking van de hoofdregel kan het COR-reglement bepalen dat ook vertegenwoordigers van een onderneming die wegens haar kleine omvang geen eigen ondernemingsraad heeft, in de COR zitting hebben. Alsdan dient het derde lid van het voorbeeld te worden benut.

Volgens artikel 34, derde lid, van de WOR dient het COR-reglement erin te voorzien dat de verschillende groepen van de onderliggende ondernemingen zoveel mogelijk in de COR zijn vertegenwoordigd. De woorden "zoveel mogelijk" wijzen erop dat hierbij de specifieke omstandigheden van de afzonderlijke ondernemingen in aanmerking moeten worden genomen. Ook het totale aantal der COR-leden zal beperkingen opleggen aan de mogelijkheid om met álle onderscheiden groepen rekening te houden.

Aan deze wettelijke eis kan worden voldaan door artikel 2, tweede lid, van het reglement als volgt te redigeren:

"2. De ondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... (aantal) leden van de COR. Van deze leden zijn er ... (aantal) afkomstig uit groep ... (omschrijving), ... afkomstig uit groep ...".

Wat betreft het begrip "groep" kan worden gedacht aan afdelingen of categorieën werknemers.

Naast deze regel kan in het reglement worden bepaald dat voor elk COR-lid gekozen door een onderliggende OR of COR een plaatsvervanger kan worden gekozen (artikel 34, leden 1 en 2 laatste volzin, van de WOR).

Artikel 3

De verkiezing van de leden van de COR vindt plaats binnen één maand vóór de aanvang van de eerstvolgende zittingsperiode van de COR.

Artikel 4

De leden van de COR treden om de ... jaren tegelijk af.

Toelichting

Artikel 34, vijfde lid, van de WOR bepaalt dat, wanneer een lid van de COR ophoudt lid te zijn van de onderliggende raad die hem heeft gekozen, van rechtswege zijn lidmaatschap van de COR eindigt. Om te voorkomen dat het functioneren van de COR wordt belemmerd doordat ten gevolge van de werking van dit artikel tussentijds frequent wisselingen plaatsvinden in de samenstelling van de COR, is het nodig de zittingsperiode van de ondernemingsraden, de GOR'en en de COR op elkaar af te stemmen, en wel zo dat de verkiezing van de COR plaatsvindt zo spoedig mogelijk na het begin van de onderling gelijklopende zittingsperiodes der onderliggende raden.

Het is duidelijk dat een rooster van aftreden voor de COR/GOR deze situatie nog eens extra zou compliceren, reden waarom dit geen aanbeveling verdient.

III. VOORZIENING IN TUSSENTIJDSE VACATURES

Artikel 5

- 1. Ingeval van een tussentijdse vacature van een lid van de COR wordt een opvolger aangewezen door de ondernemingsraad/GOR die degene wiens plaats is opgefallen, heeft gekozen.**
- 2. Indien degene wiens plaats tussentijds is opgefallen, een plaatsvervanger heeft, vindt lid 1 geen toepassing en treedt de plaatsvervanger in de vacature. Indien van toepassing wordt tevens een nieuwe plaatsvervanger aangewezen.**
- 3. Wanneer de tussentijdse vacature een vertegenwoordiger betreft van een onderneming waarvoor geen ondernemingsraad is ingesteld, wordt deze vervuld volgens het in artikel 2, derde lid, van toepassing verklaarde ondernemingsraadreglement**

Toelichting

Indien er voor de leden van de COR/GOR plaatsvervangers zijn gekozen, dient dit tweede lid aan het artikel te worden toegevoegd.

Indien in artikel 2 door toevoeging van het derde lid is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in de COR/GOR ook vertegenwoordigers op te nemen van een onderneming die geen eigen OR heeft, dan dient dit derde lid aan bovenstaand artikel te worden toegevoerd.

IV. WERKWIJZE EN SECRETARIAAT

V. SLOTBEPALINGEN

Toelichting

De hoofdstukken IV en V dienen overeenkomstige bepalingen te bevatten als in de hoofdstukken VIII en IX van het voorbeeldreglement OR.

BIJLAGE D

Voorbeeldreglement GOR

1. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1.

Dit reglement verstaat onder:

ondernemer:

ondernemingen:

ondernemingsraden: de voor de hierboven genoemde ondernemingen ingestelde ondernemingsraden

groepsondernemingsraad (GOR): de groepsondernemingsraad voor de hierboven genoemde ondernemingen

wet: Wet op de ondernemingsraden

bestuurder:

Toelichting

Voor het begrip "ondernemer" wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 1 van het voorbeeldreglement.

Een GOR wordt ingesteld voor een aantal OR'en van een ondernemer (artikel 33, derde lid, van de WOR).

Volgens artikel 33, derde lid, van de WOR is het tevens mogelijk een GOR in te stellen voor alle respectievelijk een aantal OR'en van "in een groep verbonden ondernemers": deze ondernemers wijzen één van hen aan als de ondernemer die voor de toepassing van de WOR mede namens hen als (verantwoordelijke) 'ondernemer' het overleg met de GOR voert. Het is dié ondernemer die moet worden vermeld.

Voor het begrip 'onderneming' wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 1 van het voorbeeldreglement OR.

Onder het begrip 'ondernemingen' dienen álle ondernemingen te worden opgesomd die een OR hebben en tevens betrokken zijn bij de instelling van de GOR: het betreft dus de ondernemingen mét OR die door de GOR worden overkoepeld. Bovendien moeten hier worden vermeld de ondernemingen die, hoewel zij geen OR (behoeven te) hebben, toch op de voet van artikel 34, vierde lid, van de WOR bij de GOR zijn betrokken.

Daar het voor de GOR van grote ondernemers met veel ondernemingen bezwaarlijk kan zijn bij iedere wijziging in het aantal ondernemingen dat bij een GOR is betrokken, artikel 1 van het reglement te wijzigen, is het ook denkbaar de opsomming van de ondernemingen in een bijlage bij het reglement op te nemen: in artikel 1 kan dan naar de bijlage worden verwezen.

Het verdient aanbeveling in het reglement het begrip bestuurder door middel van een functiebenaming nader in te vullen.

II. SAMENSTELLING EN ZITTINGSDUUR

Artikel 2

- 1. De GOR bestaat uit ... leden.**
- 2. De ondernemingsraad van de onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de GOR.
De ondernemingsraad van onderneming ... kiest uit zijn midden ... leden voor de GOR (etc.).**
- 3. De in onderneming .....werkzame personen kiezen uit hun midden ... leden voor de GOR. Ten aanzien van de wijze van kandidaatstelling en verkiezing van deze leden is het reglement van de ondernemingsraad van onderneming .....van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in dat reglement voorziene taak van de ondernemingsraad ter zake voor de betrokken onderneming wordt uitgeoefend door de GOR.**
- 4. De GOR kiest uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters.**

Toelichting

Zie de toelichting bij het voorbeeldreglement COR.

Artikel 3

De verkiezing van de leden van de GOR vindt plaats binnen één maand vóór de aanvang van de eerstvolgende zittingsperiode van de GOR.

Artikel 4

De leden van de GOR treden om de ... jaren tegelijk af.

Toelichting

Zie de toelichting bij het voorbeeldreglement COR.

III. VOORZIENING IN TUSSENTIJDSE VACATURES

Artikel 5

- 1. In geval van een tussentijdse vacature van een lid van de GOR wordt een opvolger aangewezen door de ondernemingsraad die degene wiens plaats is opge gevallen, heeft gekozen.**

- 2. Indien degene wiens plaats tussentijds is opgefallen, een plaatsvervanger heeft, vindt lid 1 geen toepassing en treedt de plaatsvervanger in de vacature. Indien van toepassing wordt tevens een nieuwe plaatsvervanger aangewezen.**
- 3. Wanneer de tussentijdse vacature een vertegenwoordiger betreft van een onderneming waarvoor geen ondernemingsraad is ingesteld, wordt deze vervuld volgens het in artikel 2, derde lid, van toepassing verklaarde ondernemingsraadreglement.**

Toelichting

Zie de toelichting bij het voorbeeldreglement COR.

IV. WERKWIJZE EN SECRETARIAAT

V. SLOTBEPALINGEN

Toelichting

De hoofdstukken IV en V dienen overeenkomstige bepalingen te bevatten als in de hoofdstukken VIII en IX van het voorbeeldreglement OR; hiernaar wordt verwezen.

BIJLAGE E

Commissies

Algemene toelichting

Ingevolge artikel 15 van de WOR kan de OR de commissies instellen die hij voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.

De OR legt zijn voorgenomen besluit tot instelling van een commissie schriftelijk voor aan de ondernemer, met vermelding van taak, samenstelling, bevoegdheden en werkwijze van die commissie; bij bezwaar van de ondernemer kan de OR bemiddeling en/of advies aan de Bedrijfscommissie voor de Overheid vragen en/of de kantonrechter om een beslissing vragen.

Deze instellingsbesluiten worden niet in het OR-reglement opgenomen en vormen daarvan dus geen onderdeel.

Artikel 15 van de WOR onderscheidt verschillende soorten commissies: de vaste commissie (art. 15, tweede lid, van de WOR), de onderdeelcommissies (art. 15, derde lid, van de WOR), en de voorbereidingscommissies (art. 15, vierde lid, van de WOR). Opgemerkt zij dat artikel 21 van de WOR ook aan commissieleden een zekere rechtsbescherming biedt (korthedshalve zij naar dat artikel verwezen), en dat artikel 13 van de WOR (de mogelijkheid van schorsing) ook op commissieleden van toepassing is (zie art. 15, vijfde lid, van de WOR).

Hieronder volgen modellen A, B en C voor instellingsbesluiten voor respectievelijk vaste commissies (A), voor onderdeelcommissies (B) en voor voorbereidingscommissies (C), voorzien van - door cijfers aangegeven - toelichtingen.

A. Vaste commissies

**De ondernemingsraad,
gelet op artikel 15, eerste en tweede lid, van de Wet op de ondernemingsraden,
neemt het volgende besluit tot instelling van de vaste commissie:**

Artikel 1

- 1. Er is een vaste commissie voor .....**
- 2. De commissie bestaat uit ..... (aantal) leden, waarvan ten minste ..... (aantal) leden zijn van de ondernemingsraad. (1)**
- 3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende ..... (omschrijving) en brengt daarover desgevraagd of uit eigen beweging advies uit aan de ondernemingsraad.**

of (2)

- 3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende ..... (omschrijving) en oefent ten aanzien van die aangelegenheden de aan de ondernemingsraad toekomende bevoegdheden (3) uit, met inachtneming van de volgende voorwaarden:**
  - a. ....**
  - b. ....etc. (3).**

Toelichting

(1) Ten aanzien van de samenstelling zegt de WOR in artikel 15, tweede lid, van de WOR, dat ten minste de meerderheid van de leden van vaste commissies lid moet zijn van de OR. Treedt een OR-lid als zodanig af, dan eindigt automatisch ook zijn lidmaatschap van een vaste commissie. Indien als gevolg daarvan niet langer meer de meerderheid van de commissie uit OR-leden bestaat, zal door de OR een voorziening moeten worden getroffen door een ander OR-lid in de commissie te benoemen. Het tweede in te vullen getal moet dus ten minste de helft plus één zijn van het eerste in te vullen getal.

Wanneer de commissie uitsluitend uit OR-leden bestaat, kan de zinsnede beginnend met "waarvan" worden vervangen door "die allen lid van de ondernemingsraad zijn". Naast OR-leden kunnen dus ook andere personen commissielid zijn, doch deze moeten wel werkzaam zijn in de betrokken onderneming.

(2) Artikel 15, tweede lid, van de WOR, zegt dat de OR in het instellingsbesluit zijn rechten en bevoegdheden aan de vaste commissie geheel of gedeeltelijk, al dan niet voorwaardelijk, kan overdragen (met uitzondering van zijn bevoegdheid tot het voeren van rechtsgedingen). Zo kan de OR aan een vaste commissie de bevoegdheid geven om aan de OR advies uit te brengen maar de OR kan ook zijn bevoegdheid overdragen om met betrekking tot een aangelegenheid het overleg te plegen met de bestuurder en/of namens de OR advies uit te brengen aan de bestuurder. Indien men aan de vaste commissie meer bevoegdheden wil geven dan alleen het kunnen uitbrengen van advies aan de OR, dan dient de tweede tekst van het derde lid (na of) te worden aangehouden. Belangrijk in dit verband is enerzijds een duidelijke afbakening van het taakgebied van de vaste commissie en anderzijds een duidelijke omschrijving van de bevoegdheden en eventueel van de voorwaarden waaronder deze mogen worden uitgeoefend.

(3) Indien, zoals onder (2) als mogelijkheid genoemd, slechts een deel van de OR-bevoegdheden aan de vaste commissie wordt overgedragen, dient dat deel nauwkeurig te worden omschreven. Hetzelfde geldt voor de voorwaarden waaronder de bevoegdheden mogen worden uitgeoefend.

Artikel 2

- 1. De leden van de commissie worden door de ondernemingsraad benoemd voor een periode aanvangend op het tijdstip van benoeming en eindigend op het tijdstip waarop de zittingstermijn van de *helft van de* leden van de ondernemingsraad afloopt. (1)**
- 2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.**
- 3. De commissie vergadert op verzoek van de voorzitter en op verzoek van ... (aantal) leden van de commissie. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien ten minste ... (aantal) leden van de commissie aanwezig zijn. (2)**
- 4. De artikelen 17, tweede en derde lid, 18 tweede lid, 19, 20 en 21, eerste lid, van het reglement van de ondernemingsraad zijn van overeenkomstige toepassing. (3)**

- 5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde als zodanig ontslag nemen. Zij geven daarvan schriftelijk kennis aan de voorzitter van de ondernemingsraad, aan de voorzitter van de commissie en aan de ondernemer. (4)**

Toelichting

(1) De vaste commissies behoren, gelet op taak, gebonden te zijn aan de zittingstermijn van de OR zelf.

De tussen * * geplaatste woorden zijn nodig ingeval voor de OR het roosterstelsel geldt: zie de toelichting bij artikel 3 van het voorbeeldreglement voor de OR. Het effect van de bepaling is dat de gehele commissie aftreedt bij het roostermatig aftreden van de helft van de OR-leden (dus om de twee jaar): de (nieuwe) OR zal een besluit moeten nemen inzake de nieuwe samenstelling van de commissie, en kan uiteraard tot herbenoemingen besluiten zij het met inachtneming van het beginsel dat ten minste de helft van de commissieleden uit OR-leden moet bestaan.

(2) De in te vullen aantallen kunnen worden vervangen door proporties, bijvoorbeeld de helft of een kwart.

(3) De genoemde artikelen zijn die van het voorbeeldreglement.

(4) Eerder werd reeds opgemerkt dat een OR-lid dat als zodanig ontslag neemt, ook aftreedt als lid van de vaste commissies waarvan hij deel uitmaakt.

B. Onderdeelcommissies

**De ondernemingsraad,
gelet op artikel 15, eerste en derde lid, van de Wet op de ondernemingsraden,
neemt het volgende besluit tot instelling van een onderdeelcommissie:**

Artikel 1

- 1. Er is een commissie voor onderdeel ... (naam of andere aanduiding) van de onderneming.**
- 2. De commissie bestaat uit ... (aantal) leden die door de in het onderdeel werkzame kiesgerechtigde personen worden gekozen uit de in het onderdeel werkzame verkiesbare personen. De artikelen 4 tot en met 16 van het reglement van de ondernemingsraad zijn hierbij van overeenkomstige toepassing. De samenstelling van de onderdeelcommissie wordt bekend gemaakt aan de ondernemer en aan de in het onderdeel werkzame personen.**

of (1)

- 2. De commissie bestaat uit ... (aantal) leden werkzaam in het onderdeel. Zij worden door de ondernemingsraad benoemd. De samenstelling van de onderdeelcommissie wordt bekend gemaakt aan de ondernemer en aan de in het onderdeel werkzame personen.**
- 3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende het onderdeel waarvoor zij is ingesteld, en brengt daarover desgevraagd of uit eigen beweging advies uit aan de ondernemingsraad.**

of (2)

- 3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende het onderdeel waarvoor zij is ingesteld, en heeft daarbij de bevoegdheid tot het plegen van overleg met degene die de leiding heeft van het onderdeel.**

Toelichting

(1) Voor het tweede lid zijn twee varianten gegeven. Met betrekking tot de wijze waarop een onderdeelcommissie wordt samengesteld, bestaan namelijk twee mogelijkheden, te weten:

- a. verkiezing door het kiesgerechtigde personeel van het onderdeel, en
- b. benoeming door de OR zelf.

Voor geval a. is de eerste variant geschreven, voor geval b. de tweede.

De beide varianten gaan ervan uit dat de onderdeelcommissie uitsluitend bestaat uit personen werkzaam in het betrokken onderdeel.

Het is uiteraard mogelijk dat een of meer van deze in het betrokken onderdeel werkzame personen tevens OR-lid zijn. Zo zou in variant b. de OR een of meer van zijn eigen leden die in het betrokken onderdeel werkzaam zijn, tot lid van de onderdeelcommissie kunnen benoemen.

De WOR (artikel 15, derde lid, van de WOR, laatste volzin) staat toe - maar schrijft niet voor - dat, naast de in het betrokken onderdeel werkzame commissieleden, ook een of meer door de OR zèlf uit eigen midden te benoemen leden in de onderdeelcommissie zitting hebben die níét in het betrokken onderdeel werkzaam zijn: deze commissieleden hebben dan in de commissie zitting specifiek vanwege hun OR-lidmaatschap: dit kan van belang zijn om een duidelijke band te leggen tussen de OR en de onderdeelcommissie. Indien van deze mogelijkheid wordt gebruik gemaakt, moet dit in artikel 2 van het instellingsbesluit afzonderlijk worden aangegeven. De aanhef van lid 2 van variant a. kan dan luiden: "De commissie bestaat uit ... (aantal) leden. Hiervan wordt 1 lid [of: worden ... (aantal) leden] benoemd door de ondernemingsraad; de overige leden worden gekozen door ... [aanpassing van de eerste volzin van lid 2 van variant a.]". De aanhef van lid 2 van variant b. kan dan luiden: "De commissie bestaat uit ... (aantal) leden, te benoemen door de ondernemingsraad."

Hiervan is ten minste 1 lid [of: zijn ... (aantal) leden] lid van de ondernemingsraad; de overige leden zijn werkzaam in het onderdeel. De leden worden benoemd voor een periode, aanvangend op ... [vervolg tekst van lid 2 van variant b.]

(2) Aan een onderdeelcommissie kan de bevoegdheid worden verleend tot het plegen van overleg met degene die de leiding heeft van het betrokken onderdeel. Wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, dan dient de tweede variant (na: "of") te worden benut. In dat geval gaan de bevoegdheden van de OR ten aanzien van de

aangelegenheden van het onderdeel over naar de commissie, tenzij de OR besluit een bepaalde aangelegenheid zelf te behandelen (art. 15, derde lid, WOR).

Artikel 2

- 1. De leden van de commissie worden benoemd voor een periode aanvangend op het tijdstip van de verkiezing/benoeming en eindigend op het tijdstip waarop de zittingstermijn van de *helft van de* leden van de ondernemingsraad afloopt. (1)**
- 2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.**
- 3. De commissie vergadert op verzoek van de voorzitter en op verzoek van ... (aantal) leden van de commissie. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien ten minste ... (aantal) leden van de commissie aanwezig zijn.**
- 4. Ten aanzien van de commissie zijn de artikelen 17, tweede en derde lid, 18 tweede lid, 19, 20, 21, eerste lid, van het reglement van de ondernemingsraad van overeenkomstige toepassing.**
- 5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde als zodanig ontslag nemen. Zij geven daarvan schriftelijk kennis aan de voorzitter van de ondernemingsraad, aan de voorzitter van de commissie en aan de ondernemer.**

Toelichting

(1) Zie voor de tussen * * geplaatste woorden de hierboven geplaatste toelichting (1) bij artikel 2 inzake de instelling van vaste commissies.

C. Voorbereidingscommissies

**De ondernemingsraad,
gelet op artikel 15, eerste en vierde lid, van de Wet op de ondernemingsraden,
neemt het volgende besluit tot het instellen van een voorbereidingscommissie.**

Artikel 1

- 1. Er is een commissie ter voorbereiding van ... (vermelding van een door de OR te behandelen onderwerp). (1)**
- 2. De commissie bestaat uit ... (aantal) leden ... (aantal) lid [of; leden] is [of: zijn] lid van de ondernemingsraad. De leden worden benoemd door de ondernemingsraad. (2)**

Artikel 2

- 1. De commissie wordt ingesteld voor ... (vermelding of omschrijving van tijdvak). (3)**
- 2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.**

[leden drie, vier en vijf te ontleen aan bovenstaande modellen voor de vaste en de onderdeelcommissies]

Toelichting

(1) Het voor te bereiden onderwerp moet worden omschreven. Het betreft voorbereiding van een door de OR te behandelen onderwerp. Aan de commissie kan uitsluitend een voorbereidende taak worden opgedragen: de OR kan aan de commissie geen rechten of bevoegdheden overdragen.

(2) De leden van de voorbereidingscommissie moeten door de OR zelf worden benoemd. In de commissie moeten in ieder geval OR-leden zitting hebben; daarnaast kunnen ook andere in de onderneming werkzame personen tot lid worden benoemd. De voorgestelde tekst gaat ervan uit dat deze laatste mogelijkheid wordt benut; indien de commissie uitsluitend uit OR-leden bestaat, kan lid 2 luiden: "De commissie bestaat uit ... leden, die door en uit de ondernemingsraad worden benoemd."

(3) De commissie kan slechts voor een bepaalde, door de OR in het instellingsbesluit te vermelden, tijd worden ingesteld. Deze tijdsduur hoeft niet in tijdseenheden (maanden of jaren) te worden aangegeven, maar kan worden gekoppeld aan een bepaald werkproject: in dit laatste geval moet het project worden omschreven.